

Toptur

Info om mærket:

Dette mærke omhandler en længere, sammenhængende vandretur med minimum fire dages vandring. Vandringen skal primært finde sted i kuperet terræn, og det er derfor oplagt, at turen finder sted på fjeld eller fjeldlignende terræn i udlandet – fx som en del af en sommerlejr. Turen kan dog også fint afholdes i udfordrende terræn i Danmark.

Turen kræver god organisering og planlægning, og man skal have trænet relevante færdigheder og fysik i tiden op til turen, ligesom alle spejdere skal være fortrolige med både personligt udstyr og gruppens udstyr.

OBS: Hvis I vælger, at turen skal finde sted i egentligt fjeldterræn i fx Norge, Nordsverige eller Alperne, **skal** der være erfarne voksne turledere med på turen, der har relevante friluft- og fjeldkompetencer. Desuden er det yderst vigtigt, at alle spejdere har tidligere erfaring med vandring, er fortrolige med eget og fælles udstyr og er i god fysisk form.

Gren:

Trop

Spejderne skal:

- Deltage på en vandretur med mindst 4 dages sammenhængende vandring – dvs. Deltage på en vandretur med mindst 4 dages sammenhængende vandring – dvs. vandring fra lejrområde til lejrområde.
- Gå mindst 50 km i alt i øde eller fjeldlignende terræn.
- Selv gå med al oppakning – både personligt og fælles udstyr. *Lederne må også gerne hjælpe til med at bære på det fælles udstyr.*
- Tage på mindst én toptur undervejs – dvs. at forsøge at bestige en mindre bjergtop eller et lignende signifikant sted i området. *Er der tale om en længere toptur (min. en halv dags varighed), kan den tælles med som en del af de 4 dages vandring, og man kan derfor sove i samme lejr som foregående nat.*
- Have taget aktiv del i ruteplanlægningen forud for turen.
- Have viden om sikker færdsel i fjeld/vildmark, fx med udgangspunkt i de ni fjeldregler.
- Være ansvarlige for orientering og rutefinding undervejs.
- Selv stå for opbygning af lejr og madlavning.
- Overholde principperne for sporløs færdsel.

Varighed:

Mærket tages på en tur, men indebærer naturligvis en del forberedelses- og planlægningsmøder, samt træningsmøder eller -ture. Skal I til udlandet, er det særligt vigtigt, at I begynder at kigge på transportmuligheder, ruteplanlægning osv. i god tid.

Feedback/videreudvikling af mærket:

Har du en velegnet aktivitet eller en idé til, hvordan mærket kunne tilpasses/videreudvikles? Så skriv til program@dds.dk

Inspiration og tips til mærket

Hvor tager vi hen, og hvad vil vi gerne?

Verden er fuld af vilde vandrerruter, imponerende fjeldtoppe og flotte landskaber. Men hvor skal netop I tage hen? Og hvad er det for en slags vandretur, I gerne vil opleve?

Nederst i dette dokument kan I finde konkrete forslag til forskellige områder og ture. En god idé kan dog være først at tale med en af jeres ledere. Er der en af dem, der har været på mange vandreture, og måske kender et par oplagte ruter eller områder? På dds.dk kan I også finde inspiration til forskellige vandreture.

Ruteplanlægning

Det er vigtigt, at I laver en grundig ruteplanlægning før turen. Her har terrænet stor betydning for, hvor langt I kan gå pr. dag. Fjeldvandring med oppakning er en helt anden sag end at gå hike i skov eller på landevej. Skal I gå i meget kuperet terræn uden en flad sti og med mange højdemeter, kan det pludselig tage rigtig lang tid at gå bare 10 km.

Derudover kan vejret også spille ind. Skal I gå en dag i kraftig regn, kan det være, I bliver nødt til at dele en af jeres etaper op, eller bruge en ekstra dag i lejren.

Det kan altså være en god idé at indregne noget buffertid, så I fx har en dag eller to ekstra at gøre godt med. Så kan I til gengæld undersøge, hvad I kan bruge dagen på, hvis alt bare spiller, og turen går nemmere, end I havde forventet. Det kan være, I kan tage en ekstra toptur, tage en afstikker en af dagene, eller forlænge turen med en ekstra etape?

Husk, at mærkets hovedformål er at tage på en egentlig vandretur. Dvs. at I er på en sammenhængende tur, hvor I vandrer fra lejrområde til lejrområde.

Overnatning

Der lægges op til, at I overnatter i medbragte telte. Det er dog ikke et mærkekrav, da der kan være områder (fx i alperne), hvor det ikke er tilladt at telte, men overnatning i stedet må foregå i hytter.

I mange mere etablerede vandreområder er der mulighed for at slå lejr nær hytter eller fjeldstationer, hvor man kan benytte sig af faciliteter som fx toiletter, tørrerum og lignende. Det kan gøre livet lidt lettere på tur – især hvis der er dårligt vejr, er det rart at kunne bruge lidt tid indendørs.

Har I mulighed for det, bør I dog overveje at planlægge minimum én overnatning på en ikke-etableret lejrplads. Det giver en særlig magi at prøve at slå lejr 'ude i ødemarken'. Husk at overveje, om der er adgang til vand, om lejrområdet ligger eksponeret for vind og vejr, og at I overholder principperne for sporløs færdsel. Altså at man ikke efterfølgende kan se, at I har været der.

Toptur

En toptur dækker ganske enkelt over at vandre op på en top. Det kan være en top på et bjerg, en bakkeryg eller et udsigtspunkt. I dette mærke skal I gennemføre minimum én toptur.

Topturen kan gøres som del af selve vandreturen, men er oplagt at gøre som dagstur i stedet, så man ikke behøver at have al sin oppakning med. Sørg for at vælge en top, der har den rette udfordring, men også er inden for jeres evner.

Det er *ikke* et krav, at man skal nå toppen for at få mærket. Man skal gøre et ærligt forsøg, men man skal være opmærksom på forhold som vind og vejr, og man må aldrig gå på kompromis med sikkerheden.

I fjeldet kan vejr og vind hurtigt ændre sig. Og bare nogle få hundrede højdemeter betyder stor forskel i forhold til fx sigtbarhed, temperatur og vind. I Norge lyder et af de ni fjeldråd derfor også: "Det er ingen skam at vende om".

Det kan være, I ender med at skulle vende om eller lægge en anden rute efter blot en halv times vandring. Måske ligger der mere sne på ruten, end I havde regnet med. Måske er der for kraftig strøm i et vandløb til, at det er sikkert at krydse. Eller I er langsommere end forventet, og der er derfor fare for, at I ikke vil nå tilbage til lejren, før det bliver mørkt, medmindre I vender om.

Så kan det være, I må prøve igen en anden dag, lægge ruten om til et nemmere tilgængeligt punkt, eller bare acceptere, at det ikke blev denne gang.

Orientering og rutefinding

På fjeldet, hvor I ikke kan forvente mobildækning, og hvor sigtbarheden kan være lav, er det vigtigt, at I har trænet jeres orienteringsevner godt forinden. Det gælder særligt, hvis I overvejer en toptur eller lignende, som ikke går ad godt markerede stier.

Medbring altid printede kort og hav styr på jeres evner til at bruge kort og kompas, og træn evnerne på møder, løb og ture op til afrejsen.

Påklædning og udstyr

På en længere vandretur er det ekstremt vigtigt, at både jeres fælles og personlige udstyr er egnet til turen og er i god stand. Og skal I på tur til egentlige fjeldområder, som er eksponeret for vind og vejr, og som ligger i højden, stiller det særlige krav til jeres udstyr.

Overvej fx:

Er jeres telte egnet til fjeldet? Og har I soveposer, der kan holde jer varme på kolde nætter? Har I fodtøj, der egner sig til at gå i stejlt og klippefyldt terræn med tung oppakning? Har I uldundertøj? Har I vind- og vandtæt yderlag? Og har I isolerende lag, der kan holde jer varme?

Selvom I skal af sted i højsommeren, kan fx fjeldområder i Norge og Nordsverige byde på minusgrader, sne og isnende vind. Det skal I tage højde for, når I laver en fælles og personlig udstyrsliste.

På dds.dk/grej kan I blive klogere på godt grej.

Madlavning

Noget af det, der vejer allermest på længere vandreture, er jeres mad. Overvej, om I kan have frysetørret mad med. Har I ikke budget til det, så kan I prøve selv at dehydrere ingredienser og måltider, så I skal slæbe på mindst muligt. Husk godt med snacks og kalorier – man bruger meget energi på en vandretur med oppakning.

Derudover skal I naturligvis indtænke brændstof til jeres madlavning.

På dds.dk/mad kan I finde masser af inspiration til madlavning på tur.

Sporløs færden

Spejdere og ledere skal overholde princippet om sporløs færden. Det betyder i al enkelthed, at I så vidt muligt efterlader naturen og omverdenen i samme stand, som da I kom. Sporløs færden dækker over, at I:

- Tager hensyn til naturen og ikke forstyrrer dyr eller fugle
- Ikke kaster affald i naturen, brænder det, der kan brændes, graver det ned, som kan rådne og tager resten med jer hjem
- Laver et bål, som ikke skader naturen eller efterlader sig spor
- Leder efter allerede etablerede overnatningspladser eller laver en ny på en måde, hvor I ikke gør skade på naturen
- Overholder de gældende regler for bål, uanset om det drejer sig om bålforbud eller indsamling af brænde.

Inspiration til ture

Danmark

Selvom man sjældent er langt væk fra civilisationen i Danmark, kan man bestemt opleve vild natur og gå ad nogle flotte vandreruter. Til gengæld må I være lidt kreative, når I skal på 'toptur'.

- **Nationalpark Thy**

På Jyllands vestkyst findes noget af den vildeste natur, vi har i Danmark. Vindblæste klitter, omskifteligt vejr og sparsom vegetation. I kan fx gå de 55 km fra Agger Tange i syd til Hanstholm i nord. I kan også gå længere endnu, til Bulbjerg, og tage en 'toptur' til bunkeren på toppen af skrænten.

- **Bornholm**

Bornholm er det eneste sted i Danmark, hvor der findes egentlige klipper. Og det kan man også både se og mærke, når man følger den gamle redningssti, der går langs kysten. Særligt nordpå er der lange kyststrækninger med vilde klipper. Føler I jer klar på en virkelig udfordring, kan I jo gå hele Bornholm rundt – en tur på 120 km.

- **'Øhavsstien' ved Det Sydfynske Øhav**

En flot tur med mulighed for at udvælge enkelte etaper. Hele 'Øhavsstien' er 220 km, så der er også mulighed for ømme fødder. Topturen kan fx gøres ved at runde 'de fynske alper' ved Svanninge Bakker.

Sverige

Der er masser af flot natur i det sydlige og vestlige Sverige – og der er mange muligheder for at komme dertil med offentlig transport. Samtidig er der allemandsret, så der er gode muligheder for at slå lejr. Mens det sydlige Sverige nås nemt fra Sjælland, kan man fra Jylland fx tage færgen til Göteborg. I Nordsverige ligger Laplands vilde fjelde, men det er dyrere at komme til.

- **Söderåsen, Sydsverige**

Söderåsen er en nationalpark, der har lidt af det hele: Flotte skove, høje klipper, dybe kløfter og udfordrende stier. En idé kan være at gå nogle etaper af vandre-ruten 'Skåneleden', som går gennem parken. Har du hørt om Söderåsen før? Et af adventurespejdløbene, Alligatorløbet, foregår ofte her, og Det Danske Spejderkorps har også en hytte her, nemlig Gillastugan. Det er relativt nemt at komme hertil med offentlig transport, da der fx er en togstation tæt ved nationalparken.

- **Hallandsåsen, Sydsverige**

En anden mulighed i Sydsverige er Hallandsåsen. Også her er det en mulighed at følge etaper af Skåneleden. I kan overveje at starte eller slutte turen ude ved kysten, hvor man bl.a. kan opleve de vilde klippeformationer ved 'Hovs Haller'. Det er her, højderyggen fra Hallandsåsen møder kysten.

- **Bohusleden, Vestsverige**

Sverige er tætpakket med forskellige vandreruter. Tager I færgen til Göteborg kan I overveje at gå ad stisystemet Bohusleden.

- **Kungsleden i Lapland, Nordsverige**

Dette er en af de helt store vandreture i Skandinavien blandt høje bjerge og utrolige udsigter i vildt terræn. En klassisk tur er at gå delen fra Abisko i nord til Nikkaluakta i syd. Her kommer man bl.a. forbi Sveriges højeste bjerg, Kebnekaise. Det er muligt at nå Nordsverige (Kiruna) med tog. Det er også muligt at flyve – men naturligvis langt mindre klimavenligt.

Norge

Norge er fyldt med fjelde og vild natur. Her findes der kæmpe nationalparker og de højeste bjerge i Skandinavien. Mange fjeldområder kan desuden nås med offentlig transport. Til gengæld er Norge også et dyrt land at rejse i, så det kan være en god idé fx at have pakket godt med mad hjemmefra.

- **Jotunheimen, Sydnorge**

Jotunheimen er Nordeuropas største fjeldområde, og her er ture nok at gå til et helt liv. Det er også her, Norges to højeste bjerge, Galdhøpiggen og Glittertind, findes. Der er nogle fine ruter at gå i området omkring Gjende-søen, som kan nås med offentlig transport. Her kan man også vandre mellem de lokale fjeldstationer og på den måde altid have en god base for teltet. En af de klassiske etaper er 'Besseggen', som kræver lidt bjergbestigermod, dog uden at være farlig.

- **Rondane, Østnorge**

Rondane er en nationalpark med et ødemarksagtigt landskab, der ligner noget fra en anden planet. I Rondane er der, ligesom i Jotunheimen, gode muligheder for at gå fra hytte til hytte. Samtidig findes der en del høje toppe, som er relativt lette at komme op på, da de ikke er så stejle.

- **Romsdalen, Norges Vestland**

Romsdalen byder på et dramatisk landskab, hvor spidse fjeldtoppe møder fjord og hav. Her er mange muligheder for længere vandreture, flotte dagsture og topture. Byen Åndalsnes, som er et godt udgangspunkt for ture i Romsdalen, kan nås med en lang og flot togtur fra Oslo.

Andre destinationer

- **Irland**

Irland er en spændende destination for vandring. Flotte grønne højedrag og dramatiske kyststrækninger kendetegner Irlands vilde natur. En klassisk vandretur er The Wicklow Way syd for Dublin. Det Danske Spejderkorps har desuden et samarbejde med de irske spejdere, Scouting Ireland. Måske I kan finde en venskabsgruppe, der kan hjælpe jer med turen?

- **Alperne**

Der er naturligvis masser af muligheder for at vandre i Alperne. Her er det dog de færreste steder, at det er tilladt at slå telt op på samme vis, som man kan i Norden. Et populært sted i Alperne for danske spejdergrupper er Kandersteg International Scout Centre i Schweiz.

- **Island**

Nogle spejdergrupper har som en del af en sommerlejr på Island fx gået turen fra Landmannalaugar til Skogar.

- **Tatrabjergene, Polen/Slovakiet**

I Østeuropa er der også gode muligheder for vandring. Det gælder fx Tatrabjergene på grænsen mellem Polen og Slovakiet.

Mere inspiration

Gode bøger og hæfter:

- Bogen *'Friluftsliv: fra drøm til virkelighed'* – omfattende bog om turliv og friluftsliv
- Bogen *'Vandring i Skandinavien'* – bog med inspiration til vandreture i Norge, Sverige og Danmark
- Hæftet *'Tag på tur! Guide til fjeldlivet'* (findes på issuu.com/spejder) – inspirationshæfte med guides til turlivet for unge spejdere

Gode links, inspiration og mere info:

- dds.dk/påtur – masser af inspiration til vandreture i ind-og udland
- ut.no – masser af inspiration til vandreture i Norge
- udinaturen.dk – oversigt over lejrpladser, sheltere m.m. i Danmark
- dds.dk/mad – forskellige opskrifter og inspiration til turmad
- dds.dk/grej – forskellige artikler om grej og grejvalg
- visitnorway.dk/planlag-din-tur/sikkerhed/pa-fjeldet/de-norske-fjeldregler – de 9 fjeldregler